

Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2016 až 2020 a program jej realizácie

---

ÚVOD

V záujme ekonomického a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky je potrebné napomáhať aj zintenzívneniu starostlivosti zamestnávateľov o dôstojné pracovné podmienky a najmä o ochranu života a zdravia zamestnancov pri práci.

Predkladaná Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2016 až 2020 a program jej realizácie (ďalej len „stratégia BOZP“) pomenúva svoj základný cieľ a priority. Stanovuje zásadné úlohy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“) v Slovenskej republike na obdobie do roku 2020 na podporu zamestnávateľov v ich starostlivosti o BOZP. Táto stratégia BOZP a najmä program jej realizácie predstavuje revíziu doterajšej Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike a programu jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020 a jej aktualizáciu na obdobie rokov 2016 až 2020 vzhľadom na nadchádzajúce potreby Slovenska. Doterajšia stratégia BOZP bola aktualizovaná aj v nadväznosti na ciele a opatrenia „Strategického rámca EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020“.

Na zabezpečenie ústavného práva zamestnancov na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci musí byť realizácia preventívnych a ochranných opatrení v oblasti BOZP súčasťou podnikovej kultúry. Problematika BOZP musí byť v primeranom obsahu a rozsahu integrovanou súčasťou školského vzdelávania žiakov a študentov, celoživotného vzdelávania zamestnancov a manažérov a rekvalifikácií.

Na účinné riadenie a vykonávanie BOZP, najmä znižovanie počtu pracovných úrazov a chorôb z povolania je potrebné, aby zamestnávatelia vedeli, aké riziká ohrozujúce bezpečnosť a zdravie zamestnancov v ich práci existujú, ako aj prevenciu a spôsoby ochrany pred nimi a aby nepreferovali vyššie ekonomické zisky pred BOZP. Je potrebné poukazovať na príčiny vzniku pracovných úrazov a chorôb z povolania, ktoré vznikajú z uvedených dôvodov.

Rovnako je potrebné komunikovať so zamestnancami, aby si aj oni sami uvedomovali dôležitosť dodržiavania predpisov na zaistenie BOZP a pracovných podmienok ustanovených Zákonníkom práce a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a sami si chránili svoje zdravie a bezpečnosť.

1. SÚČASNÝ STAV BOZP V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vyspelé a konkurencieschopné ekonomiky majú aj dobré výsledky v oblasti BOZP. Celkovo dobré pracovné podmienky zamestnancov podporujú vysokú úroveň BOZP, ktorá vytvára predpoklady pre vyššiu kvalitu, produktivitu a spoľahlivosť pracovných výkonov.

V súčasnosti, v období oživovania ekonomiky, najmä vo výrobných sektoroch, ale nielen v nich, sa v dôsledku toho predpokladá intenzívnejšie ohrozenie života a zdravia zamestnancov, keďže rozvoj hospodárstva má priamy súvis s negatívnym vývojom pracovnej úrazovosti. Relatívny nedostatok finančných prostriedkov na účely BOZP sa najmä vo výrobných sek-

toroch prejavuje v tom, že zamestnávateľa nezaistujú BOZP v potrebnom rozsahu a miere primeranej existujúcemu riziku. Aj v súčasnom období zamestnávateľa šetria na výchove k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, na zabezpečovaní kontrol, úradných skúšok, odborných prehliadok a odborných skúšok technických zariadení a vyhradených technických zariadení, nevykonávajú údržbu, neodstraňujú zistené nedostatky, staré technológie nenahrádzajú novými a bezpečnejšími, nie vždy poskytujú osobné ochranné pracovné prostriedky, atď.

Stav BOZP a pracovných podmienok u slovenských zamestnávateľov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi sa zlepšuje len nevýrazne, najmä sa podstatne nezlepšuje stav prevádzkovaných technických zariadení a technológií. Táto situácia je odrazom nielen ekonomickej situácie, ale tiež nesprávnej organizácie práce u zamestnávateľov a neplnenia povinností zo strany zamestnávateľov a zamestnancov. Čoraz významnejším je častejšia zmena pracovného zaradenia zamestnancov a s tým spojená ich nedostatočná znalosť bezpečných spôsobov práce. Tento stav je veľmi často dôsledkom negatívneho vzťahu organizácií k BOZP vrátane nedostatočného právneho povedomia štatutárnych orgánov zamestnávateľov a ich vedúcich zamestnancov. V mnohých organizáciách nemožno hovoriť o požadovanom systémovom prístupe k problematike BOZP. Spolupráca vedenia, vedúcich zamestnancov a zamestnancov v oblasti BOZP je veľmi často nedostatočná a formálna, nakoľko v podnikovej praxi dostatočne nefungujú motivačné faktory pozitívne ovplyvňujúce rozvoj pracovného prostredia, ochranu a rozvoj bezpečnosti a zdravia zamestnancov. Zamestnávateľa naďalej preferujú ekonomický zisk pred starostlivosťou o BOZP zamestnancov, príčinou by mohla byť čiastočne aj neexistencia motivačného systému povinného úrazového poistenia v závislosti od výsledkov v oblasti BOZP.

Poznatky dozorných orgánov (uvedené sú v správach o stave ochrany práce zverejnených na <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/inspekcia-prace/>) poukazujú na významný rozdiel v starostlivosti o BOZP medzi zamestnávateľmi s veľkým a malým počtom zamestnancov. Lepšia situácia v BOZP je u zamestnávateľov s novými technológiami a novými technickými zariadeniami. Pozitívny stav je aj u veľkých zamestnávateľov a u zamestnávateľov, u ktorých aktívne pôsobia zástupcovia zamestnancov pre BOZP, bezpečnostnotechnická služba a pracovná zdravotná služba, ktorí dobre poznajú situáciu v spoločnosti a na výkon odborných úloh majú vytvorené podmienky, a teda účinnejšie zabezpečujú plnenie úloh v oblasti BOZP. Vo veľkých subjektoch je aj snaha systematicky zapájať zamestnancov do riešenia problematiky BOZP, najmä v súvislosti s posudzovaním rizík. V dôsledku tejto lepšej starostlivosti o BOZP spoločnosti dosahujú dobré výsledky v pracovnej úrazovosti, resp. v pozitívne klesajúcom trende počtu pracovných úrazov.

U mikro a malých zamestnávateľov sú povinnosti vyplývajúce z právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP zabezpečované skôr formálne, väčší až dominantný dôraz sa kladie na zabezpečenie samotnej výrobnéj činnosti a s tým súvisiace dosahovanie ekonomických výsledkov. Podstatný je aj nedostatok zdrojov v týchto subjektoch. Aj preto na zabezpečovanie dôstojných pracovných podmienok v mikro a malých subjektoch bude dôležitá podpora prevencie v nich.

Z poznatkov dozorných orgánov vyplýva, že problémy spôsobuje aj nedostatočné spoločenské docenenie významu BOZP a často aj nevhodné zaradenie bezpečnostných technikov, manažérov BOZP v organizačnej štruktúre zamestnávateľa, nadmerná kumulácia ich pracovných povinností, resp. nedostatok časového priestoru vymedzeného (dohodnutého) na plnenie odborných úloh. Prejavuje sa aj absencia zamestnávania odborných zamestnancov pre BOZP (najmä bezpečnostných technikov a revízných technikov), ktorí dobre poznajú situáciu v spoločnosti. Často sú nahrádzaní dodávateľskými službami. Doteraz sa nepodarilo výrazne

zlepšiť stav v posudzovaní rizík u zamestnávateľov, ako hlavného nástroja prevencie vzniku pracovných úrazov a chorôb z povolania. Aj v dôsledku týchto skutočností absentuje trvalé a systematické odborné pôsobenie na zlepšovanie stavu BOZP v spoločnosti.

Pracovná úrazovosť v Slovenskej republike má dlhodobu pozitívny klesajúci trend (jej hodnotenie je uvedené v správach o stave ochrany práce zverejnených na <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/inspekcia-prace/>). Počet pracovných úrazov (v roku 2015 ich bolo 9 565), obzvlášť smrteľných (v roku 2015 ich bolo 57) je v Slovenskej republike neustále vysoký. V rokoch 2012 až 2014 sa znižoval počet pracovných úrazov vrátane závažných. V roku 2015 oproti roku 2014, vplyvom rozvoja hospodárskych aktivít, však došlo k zvýšeniu pracovnej úrazovosti vyjadrenej v absolútnych i relatívnych ukazovateľoch. Na túto situáciu je nevyhnutné primerane reagovať. V období hospodárskeho rastu spojeného s možným nárastom počtu pracovných úrazov a chorôb z povolania je nevyhnutné zo strany zamestnávateľov i celej spoločnosti dbať o zlepšovanie pracovných podmienok zamestnancov, najmä o dôslednejšie zabezpečovanie podmienok na zaistenie ochrany ich života a zdravia.

2. CIEĽ STRATÉGIE BOZP

Základným cieľom stratégie BOZP je napomáhať budovať dlhodobu udržateľné dôstojné pracovné podmienky prostredníctvom podpory podmienok na udržanie nízkeho počtu pracovných úrazov, najmä smrteľných pracovných úrazov a pracovných úrazov s celoživotnými následkami, a to v porovnaní so stavom dosiahnutým v roku 2012, ako aj eliminovanie príčin chorôb z povolania, zlepšovanie prevencie a posilňovanie kultúry práce.

Najdôležitejším nástrojom starostlivosti zamestnávateľov o BOZP, ktorý je preferovaný aj stratégiou BOZP, je dôsledná preventívna činnosť a prijímanie účinných ochranných opatrení zohľadňujúcich dosiahnuté vedecko-technické poznatky. Snahou tejto stratégie BOZP je presadzovať:

- uplatňovanie dostatočnej úrovne ochrany pre všetkých zamestnancov vo všetkých sférach slovenskej spoločnosti,
- zabezpečenie kontinuálneho zlepšovania zdravia zamestnancov,
- zohľadnenie rodového hľadiska v otázkach BOZP,
- zohľadnenie zmien na trhu práce vyplývajúcich z demografického vývoja, starnutia pracovnej populácie a technologického vývoja (najmä uplatňovania konceptu inteligentného priemyslu).

3. PRIORITY STRATÉGIE BOZP

Systémovou súčasťou realizácie stratégie BOZP u zamestnávateľov je

- presadzovať nepoužívanie neštandardných pracovných vzťahov s cieľom obmedzenia rizík, ktoré z nich vyplývajú vzhľadom na bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- znižovať stres na pracoviskách preventívnymi opatreniami s cieľom znižovať jeho nepriaznivé vplyvy na zdravie zamestnancov a eliminovať chronické ochorenia, kardiovaskulárne choroby a poškodenia pohybovej sústavy, ktorých príčinami sú nebezpečné alebo škodlivé pracovné podmienky,

- podporovať manažovanie rizík a vzdelávanie v oblasti BOZP.

V záujme efektívnej aplikácie opatrení na zaistenie BOZP u zamestnávateľov je potrebné prakticky uplatňovať najmä tieto zásady:

- prevencia vzniku pracovných úrazov a chorôb z povolania má prednosť pred odškodňovaním pracovného úrazu a choroby z povolania a pred pracovnou rehabilitáciou na obnovu pracovnej schopnosti po pracovnom úraze alebo pri chorobe z povolania,
- pracovná rehabilitácia má prednosť pred predčasným vyradením zamestnancov z pracovného procesu z dôvodu zdravotnej nespôsobilosti na výkon práce,
- zabezpečovať profesionálny a efektívny výkon inšpekcie práce, dozoru a odborovej kontroly nad dodržiavaním predpisov na zaistenie BOZP,
- presadzovať aktívnejšie zapojenie zamestnancov do zlepšovania BOZP na ich pracoviskách, najmä do hodnotenia, prevencie a riadenia rizika poškodenia zdravia,
- na účely BOZP presadzovať dôslednejšie využívanie dohôd v rámci sociálneho dialógu,
- venovať pozornosť pracovným podmienkam starších zamestnancov s cieľom podporovať také opatrenia, ktoré dlhodobo pomôžu udržať ich bezpečnosť, zdravie a schopnosť pracovať,
- venovať zvýšenú pozornosť absolventom škôl s cieľom poskytnúť im odborné informácie potrebné na efektívnu aplikáciu opatrení na zaistenie BOZP na ich pracoviskách s dôrazom na prevenciu pracovných úrazov.

3.1 Priorita č. 1: Zlepšenie informovanosti, propagácie a kultúry prevencie v oblasti BOZP

Z poznatkov získaných pri výkone inšpekcie práce v oblasti BOZP a pri výkone dozoru nad BOZP vyplýva, že starostlivosť o BOZP je zo strany niektorých zamestnávateľov minimálna a formálna. Mnohé subjekty nepovažujú vytváranie vhodných pracovných podmienok pre zamestnancov potrebných na ochranu ich života a zdravia na pracovisku za neoddeliteľnú súčasť pracovnoprávných povinností, často tieto povinnosti nepoznajú a uprednostňujú svoje ekonomické a obchodné záujmy. Táto situácia je výraznejšia u malých a stredne veľkých zamestnávateľov a u fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi. Ich zamestnanci, najmä vo výrobnnej sfére, používajú aj nebezpečné pracovné postupy, nesprávnu organizáciu a spôsoby práce, resp. nebezpečné zariadenia. Dôsledkom je zvýšená pracovná úrazovosť a zvýšený výskyt chorôb z povolania.

Z uvedených dôvodov je zvyšovanie povedomia odbornej a laickej verejnosti o BOZP, ako súčasť posilňovania kultúry práce, nevyhnutnou súčasťou prevencie v oblasti BOZP. Je nevyhnutné zlepšovať informovanosť a propagáciu BOZP nielen orgánmi inšpekcie práce a dozoru nad BOZP, ale predovšetkým odbornými preventívnymi a ochrannými službami, predstaviteľmi zamestnávateľských a zamestnaneckých záujmových združení, akademickou obcou, výskumom a médiami a vo vnútri zamestnávateľských subjektov aj vedúcimi zamestnancami a vlastnými odbornými zamestnancami (napr. bezpečnostným technikom a revíznym technikom).

3.2 Priorita č. 2: Zlepšenie personálnych a materiálových podmienok na efektívne fungovanie orgánov inšpekcie práce a ostatných orgánov dozoru v oblasti BOZP

V zmysle dohovorov Medzinárodnej organizácie práce (ďalej len „MOP“) a odporúčaní Výboru vrchných predstaviteľov inšpekcie práce EÚ (ďalej len „SLIC“) je potrebné vytvoriť podmienky na efektívne a dôrazné presadzovanie právnych a ostatných požiadaviek na zabezpečenie zdravých a bezpečných podmienok na pracoviskách zamestnancov. Vyžaduje to dostatočný počet inšpektorov práce a ostatných zamestnancov orgánov dozoru nad BOZP, ako aj ich vysokú odbornú úroveň a efektívny spôsob práce. Vzhľadom na členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii (ďalej len „EÚ“) sú potrebné aj jazykové znalosti, najmä anglického jazyka, aby bolo možné využívať všetky nástroje a databázy vytvorené európskymi inštitúciami v záujme presadzovania práva v tejto oblasti.

Na zvýšenie počtu dozorných aktivít, na zlepšenie činnosti a účinnosti orgánov inšpekcie práce a štátneho dozoru nad BOZP a v záujme rozvoja ich preventívnych praktík je potrebné zintenzívniť a odborne skvalitniť výkon inšpekcie práce a štátneho dozoru nad BOZP, a to aj vzhľadom na úroveň štandardov dosiahnutých v členských štátoch EÚ.

Efektívne využívanie existujúcich finančných, technických a personálnych zdrojov štátnych inšpekčných orgánov a dozorných orgánov možno dosiahnuť lepšou koordináciou a spoluprácou a postupným vytváraním podmienok na vhodnú inštitucionálnu integráciu súčasných inšpekčných a dozorných orgánov pôsobiacich v oblasti BOZP tak, ako to predpokladajú štandardy a zaužívaná prax členských štátov EÚ a MOP. Tým sa predovšetkým zvýši účinnosť pôsobenia týchto štátnych orgánov na zamestnávateľov a fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi, a súčasne sa zníži zaťaženie kontrolovaných subjektov vyplývajúce z prelínajúcich sa a viacnásobných kontrol viacerých štátnych orgánov.

3.3 Priorita č. 3: Zlepšovanie kvality práce odborníkov oprávnených na výkon odborných činností v oblasti BOZP

U zamestnávateľov, ktorí majú vlastných odborníkov v oblasti BOZP, dochádza k nadmernej kumulácii ich pracovných povinností, v dôsledku čoho sa znižuje ich potenciál na zabezpečovanie preventívnych a ochranných úloh v BOZP. Najmä malé a stredné organizácie, ktoré nemajú vlastných odborníkov v oblasti BOZP a sú povinné podľa právnych požiadaviek plniť povinnosti v oblasti BOZP, zabezpečujú tieto úlohy často prostredníctvom dodávateľských subjektov, ktoré sú oprávnené na činnosť preventívnych a ochranných služieb (bezpečnostnotechnických služieb, pracovných zdravotných služieb) a tiež na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení. Aj z týchto dôvodov je potrebné zo strany inšpekcie práce a úradov verejného zdravotníctva naďalej intenzívne overovať kvalitu vykonávania odborných úloh a na ten účel intenzívne vykonávať kontroly zamerané na odbornú spôsobilosť odborníkov oprávnených na výkon odborných činností v oblasti BOZP a na kvalitu a odbornosť ich postupov pri poskytovaní týchto služieb.

3.4 Priorita č. 4: Uplatňovanie systémového prístupu v realizácii BOZP

Plnenie povinností v oblasti BOZP je, najmä u malých a stredných zamestnávateľov, často nedostatočné a úroveň právneho povedomia zamestnávateľov je nízka, chýba systémový a komplexný prístup k problematike a starostlivosti o BOZP. Uplatňovanie systémového prístupu zamestnávateľa k BOZP a overenie jeho fungovania prostredníctvom nezávislej tretej strany zvýši úroveň BOZP. Okrem systému riadenia BOZP podľa slovenskej technickej normy OHSAS 18 001, ktorý je uznávaný aj v medzinárodnom kontexte, je na Slovensku možné

overiť úroveň ochrany zamestnancov v organizáciách prostredníctvom dobrovoľnej účasti v projekte Bezpečný podnik, ktorý realizuje Národný inšpektorát práce (ďalej len „NIP“). Významným aspektom tohto projektu je spoločenské ocenenie, keď subjektom, ktoré splnili požiadavky tohto projektu, minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky udeľuje ocenenie Bezpečný podnik, ktoré vyjadruje vynikajúcu úroveň starostlivosti o BOZP. Ocenenie, ktoré deklaruje zabezpečovanie dôstojných pracovných podmienok, možno v obchodných vzťahoch používať na podporu „dobrého mena“ nositeľa tohto ocenenia.

3.5 Priorita č. 5: Koncentrácia pozornosti na odvetvia s vyšším počtom pracovných úrazov a chorôb z povolania

Zlepšovanie pracovných podmienok v odvetviach s vyšším počtom pracovných úrazov a chorôb z povolania najmä vyžaduje, aby príslušní zamestnávateľia aktívne realizovali opatrenia prednostne orientované na zlepšenie organizácie práce a spôsobu práce, stavu pracovných prostriedkov a technológií, tak, aby boli priaznivejšie pre BOZP. Súčasne je nevyhnutné, aby sa zvýšila kvalita oboznamovania zamestnancov s podmienkami bezpečnej práce.

Preventívne, monitorovacie, sankčné a represívne aktivity inšpekcie práce a iných orgánov štátneho dozoru nad BOZP sa zamerajú najmä na odvetvia a práce s vyšším výskytom poškodenia zdravia.

4. SPOLUPRÁCA V OBLASTI BOZP

Prehĺbenie uplatňovania predpisov na zaistenie BOZP a eliminovania predpokladov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov a chorôb z povolania možno zabezpečiť vyššou zainteresovanosťou jednotlivých aktérov, ktorí sú povinní realizovať požiadavky BOZP alebo môžu pomôcť uplatňovaniu BOZP v praxi. Zámerom je, aby sa na celoslovenskej úrovni dosiahol vyšší stupeň aktívnej vzájomnej spolupráce reprezentatívnych organizácií zamestnávateľov a reprezentatívnych organizácií zamestnancov a na úrovni zamestnávateľov sa dosiahla efektívna spolupráca zamestnávateľov so zamestnancami. Žiaduce je aj zvýšenie zainteresovanosti zamestnancov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, na ochrane vlastnej bezpečnosti a zdravia.

Všeobecná požiadavka, aby sa riešenia v oblasti BOZP prijímali a vykonávali v aktívnej spolupráci všetkých zainteresovaných, sa týka aj zlepšovania vzájomnej spolupráce orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce a štátnych dozorov nad BOZP vrátane ich spolupráce so sociálnymi partnermi.

Je nevyhnutné hľadať a nachádzať riešenia otázok BOZP v spolupráci so sociálnymi partnermi, a to prostredníctvom sociálneho dialógu a tiež na úrovni expertov. Potrebné je spoločne presadzovať dôsledné uplatňovanie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP u zamestnávateľov, a tak zlepšovať vymožitelnosť práva v oblasti BOZP.

Prehĺbenie procesu uplatňovania predpisov na zaistenie BOZP a zvýšenie zainteresovanosti jednotlivých aktérov na celoslovenskej úrovni a úrovni zamestnávateľov sa popri aktivitách Konfederácie odborových zväzov Slovenskej republiky (ďalej len „KOZ SR“) predpokladá dosiahnuť predovšetkým aktívnym konaním reprezentatívnych organizácií zamestnávateľov a ich predstaviteľov - Republikovej únie zamestnávateľov (ďalej len „RÚZ“), Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky (ďalej len „AZZZ SR“), Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory (ďalej len „SOPK“), Asociácie priemyselných zväzov (ďalej len „APZ“), Slovenského živnostenského zväzu (ďalej len „SŽZ“) a Slovenskej asociá-

cie malých a stredných podnikov a živnostníkov (ďalej len „SAMP“) pri koordinácii aktivít ich členov na zlepšenie BOZP. Aktívne predkladanie návrhov na riešenia sa má predovšetkým prejavovať pri príprave a realizácii celoštátnych, odvetvových a podnikových programov a projektov zameraných na riešenie otázok BOZP.

Na úrovni jednotlivých zamestnávateľov je potrebné ďalej prehĺbiť kolektívne vyjednávanie v záujme dohodnutia pracovných podmienok rozvíjajúcich BOZP nad štandard ustanovený právnymi predpismi na zaistenie BOZP.

Účelom spolupráce je podporiť správne uplatňovanie predpisov na zaistenie BOZP u zamestnávateľov, napr. zabezpečením cieľavedomej spoločnej kampane pôsobiacej na zamestnávateľov a zamestnancov. Spoluprácu je potrebné rozvinúť najmä v prospech koordinovanej podpory malých a stredne veľkých zamestnávateľov, predovšetkým vo výrobných činnostiach tak, aby sa zohľadnili ich individuálne špecifiká i možnosti pri súčasnom, čo najdôslednejšom zabezpečovaní úloh v oblasti BOZP.

Účasť zástupcov Slovenskej republiky na činnosti medzinárodných inštitúcií prináša pozitívne výsledky najmä pri presadzovaní jej záujmov pri príprave záväzných a odporúčajúcich dokumentov EÚ, MOP, Svetovej zdravotníckej organizácie a pri ich uplatňovaní v podmienkach Slovenskej republiky. Ide o aktívnu účasť v oblasti BOZP, najmä na úseku pracovného prostredia, ochrany a podpory zdravia, bezpečnosti technických zariadení, bezpečnosti určených výrobkov, trhového dohľadu a pod.

Zásadný význam má účasť slovenských predstaviteľov v SLIC a v Medzinárodnej asociácii inšpekcie práce (ďalej len „IALI“), ktoré sú základňou odborného hodnotenia globálnych spoločenských podmienok z hľadiska pôsobnosti a potrieb rozvoja záležitostí v pôsobnosti inšpekcie práce vrátane oblasti BOZP. Okrem zastúpenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“) v Poradnom výbore pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zriadeného pri Európskej komisii (ďalej len „Poradný výbor EÚ pre BOZP“) je dôležité, aby sa zástupca Hlavného banského úradu podieľal na aktivitách Stálej pracovnej skupiny pre bezpečnosť práce v baniach pôsobiacej v Poradnom výbore EÚ pre BOZP, ktorá sa zaoberá otázkami BOZP v banských prevádzkach. Rozhodujúcou je aj spolupráca a výmena praktických i právnych skúseností v rámci členských štátov EÚ.

Význam medzinárodnej spolupráce v oblasti BOZP je v získavaní informácií a šírení predovšetkým pozitívnych informácií o korektnom riešení pracovných podmienok vrátane BOZP. To je dôležitým nástrojom aj pri formovaní vzťahov s krajinami mimo EÚ, najmä tými, ktoré sa uchádzajú o členstvo v EÚ.

5. VÝSKUM A VZDELÁVANIE V OBLASTI BOZP

Na zlepšovanie pracovných podmienok a znižovanie počtu pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce je potrebná ich dôkladná analýza a výskum. Podpora výskumu v oblasti BOZP a v súvisiacich oblastiach je potrebná s osobitným zreteľom najmä na nové a potenciálne riziká, napr. súvisiace s uplatňovaním konceptu inteligentného priemyslu a na pretrvávajúce pracovné riziká. Následne je vhodné výsledky výskumu, najmä nových rizík a možných opatrení na ich prevenciu široko prezentovať verejnosti a včleňovať ich do praxe konkrétnych pracovísk zamestnávateľov. Na podporu výskumu a implementovanie jeho výsledkov do praxe je potrebné zabezpečovať primerané ekonomické zdroje a získavať ich aj z podnikateľského prostredia.

V Slovenskej republike pretrváva nízke právne vedomie vo vzťahu k BOZP, nevedomosť si a neodôvodnené podceňovanie rizika poškodenia zdravia, snaha a ochota riešiť pracovné úlohy aj na úkor svojho zdravia a neochota preventívnymi opatreniami predchádzať jeho poškodeniu. Preto je potrebné aktívne podporiť výchovu a vzdelávanie v oblasti BOZP, osobitne v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVŠ SR“) na školách všetkých stupňov tak, aby boli previazané s aktuálnou praxou a aby ich absolventi, ako budúci zamestnanci alebo špecialisti pre BOZP, boli odborne pripravení pre potreby zamestnávateľov.

6. PREDPISY NA ZAISTENIE BOZP

Významným prostriedkom realizácie štátnej stratégie v oblasti BOZP je právny poriadok. Právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie BOZP zabezpečujú podmienky na zvyšovanie úrovne BOZP na pracoviskách zamestnávateľov a zlepšovanie ochrany zamestnancov. Tomu napomáha aj primerané právne postavenie orgánov inšpekcie práce a ostatných orgánov dozoru nad BOZP a podmienky na výkon ich činnosti, čím sa v zmysle príslušných dohovorov MOP a dokumentov EÚ vytvára základ účinného a efektívneho konania orgánov inšpekcie práce.

Na podporu podnikateľského prostredia a uľahčenie rozvoja najmä malých a stredne veľkých zamestnávateľov je potrebná jednoduchá a prehľadná právna úprava BOZP, ktorá je v súlade s dosiahnutým vedecko-technickým pokrokom a odráža aktuálnu spoločenskú potrebu. V oblasti BOZP je potrebné prijímať všeobecne záväzné právne predpisy, aby bola zachovaná už dosiahnutá úroveň ochrany bezpečnosti a zdravia pri práci. Novelizácia zákonov a ostatných právnych predpisov na zaistenie BOZP je potrebné pripravovať tak, aby nedochádzalo k ich častým zmenám, čo zabezpečí právnu stabilitu, uľahčí orientovanie sa v nich a zlepši ich uplatňovanie. V legislatívnom procese dbať, aby pripravované legislatívne návrhy, ktoré majú aj nepriamy vzťah k BOZP, pozitívne podporovali rozvoj BOZP.

V záujme znižovania administratívneho zaťaženia zamestnávateľov je potrebné zvyšovať dôraz orgánov inšpekcie práce a iných orgánov dozoru nad BOZP na elimináciu formálnosti tak pri realizovaní, ako aj aplikovaní požiadaviek BOZP.

7. FINANCOVANIE

Realizácia úloh stratégie BOZP bude financovaná z rozpočtových a mimorozpočtových zdrojov. Finančné prostriedky potrebné na realizáciu úloh stratégie BOZP budú identifikované a plánované na príslušný rok pri rozpracovaní úloh do realizačnej podoby.

Verejné orgány ich budú realizovať prostredníctvom finančných prostriedkov v rámci schválených limitov príslušných rozpočtových kapitol na roky 2017 až 2020.

Verejné orgány, iné inštitúcie a organizácie, právnické osoby a fyzické osoby môžu na financovanie použiť finančné zdroje zo štrukturálnych fondov EÚ a operačných programov na základe schválených projektov.

Úlohy stratégie BOZP, o ktorých realizáciu majú záujem reprezentatívne organizácie zamestnávateľov a reprezentatívne organizácie zamestnancov a tiež nimi pripravované a realizované úlohy, môžu byť financované aj z prostriedkov účelovo sústredených týmito reprezentatívnymi organizáciami.

8. PRESADZOVANIE UPLATŇOVANIA STRATÉGIE BOZP

V záujme účinnej realizácie úloh stratégie BOZP je potrebné všestranne podporovať jej šírenie, vysvetľovať význam a propagovať jej prínosy. To je naďalej dôležité najmä vo vzťahu k odbornej verejnosti, zamestnávateľom, fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi, malým a stredne veľkým zamestnávateľom.

Tieto úlohy v pôsobnosti štátnej správy budú realizovať predovšetkým orgány inšpekcie práce v pôsobnosti MPSVR SR a dozorné orgány činné v oblasti BOZP – orgány verejného zdravotníctva v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „MZ SR“), štátna banská správa v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“), orgány verejného zdravotníctva v pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „MDVRR SR“). Na realizácii úloh sa bude spolupodieľať aj dozorný orgán Ministerstva obrany Slovenskej republiky (ďalej len „MO SR“), dozorný orgán Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“), dozorný orgán Zboru väzenskej a justičnej stráže v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“) a dozorný orgán Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „MF SR“).

Na presadzovanie stratégie BOZP sa majú zamerať aj aktivity sociálnych partnerov na celoslovenskej a regionálnej úrovni, záujmových združení odborníkov pre BOZP, napr. Slovenskej asociácie pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a ochranu pred požiarmi (ďalej len „Slovenská asociácia BOZP a OPP“), občianskeho združenia Spoločná vízia (ďalej len „Spoločná vízia“) a tiež mediálne prostriedky, semináre, konferencie a pod.

8.1 Monitorovanie implementovania stratégie BOZP

Implementácia stratégie BOZP a plnenie jej priorít bude monitorované a polročne vyhodnocované v Koordinačnom výbore pre BOZP (ďalej len „KV pre BOZP“), ktorý je poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. KV pre BOZP je zriadený na prípravu a koordináciu strategických zámerov v oblasti BOZP v Slovenskej republike a hodnotenia plnenia úloh na dosiahnutie ich cieľov. Na tento účel gestori za plnenie jednotlivých úloh Programu realizácie stratégie BOZP i spolupracujúce inštitúcie predkladajú informácie o plnení stratégie MPSVR SR, ktoré sa následne diskutujú v KV pre BOZP. Členovia KV pre BOZP informujú o plnení úloh stratégie priebežne.

Navrhuje sa, aby informatívna správa o realizácii stratégie BOZP bola predkladaná na rokovanie vlády Slovenskej republiky, a to prvýkrát v roku 2018 a ďalej každý rok až do roku 2021 najneskôr do šiestich mesiacov od skončenia hodnoteného kalendárneho roka.

9. PROGRAM REALIZÁCIE STRATÉGIE BOZP

Na plnenie zámerov a priorít stratégie BOZP sa navrhujú realizovať nasledujúce úlohy štruktúrované do nasledujúcich okruhov.

A. Zlepšenie informovanosti, propagácie a kultúry prevencie v oblasti BOZP

1. Aktívne sa zapájať do medzinárodných kampaní organizovaných Európskou agentúrou pre BOZP, SLICom a iných medzinárodných aktivít zameraných na BOZP a medializovať a organizovať tieto aktivity v Slovenskej republike.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MS SR

Spolupracujúci: Slovenská asociácia BOZP a OPP, Spoločná vízia, vysoké školy

2. Zabezpečiť vystúpenia svojich zástupcov v prostriedkoch mediálnej komunikácie, ktoré budú orientované na prehĺbovanie aktívnych postojov verejnosti k BOZP a na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových predpisoch na zaistenie BOZP.

Termín: každoročne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MO SR, MH SR, MV SR, MS SR, APZ, SAMP

Spolupracujúci: Slovenská asociácia BOZP a OPP, Spoločná vízia, vysoké školy

3. Zlepšiť prevenciu chorôb z povolania prostredníctvom médií zverejňovaním informácií o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni spolu s príčinami ich vzniku a informácií o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike spolu s príčinami ich vzniku.

Termín: každoročne

Zodpovedný: MZ SR

4. Zverejňovať prostredníctvom internetu a médií informácie o pracovnej úrazovosti v Slovenskej republike a v regiónoch spolu s príčinami ich vzniku vrátane informácií o porušeníach právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP, ktoré boli v príčinnej súvislosti s pracovnými úrazmi.

Termín: každoročne

Zodpovedný: MPSVR SR

5. Intenzívne medializovať a propagovať význam a činnosť inšpekcie práce, orgánov verejného zdravotníctva a iných dozorných orgánov nad BOZP tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších subjektov.

Termín: každoročne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MO SR, MH SR, MV SR, MS SR

6. Poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MZ SR

Spolupracujúci: MDVRR SR

7. Poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na povinné úrazové poistenie zamestnávateľov a odškodňovanie zamestnancov priznaním dávky úrazového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení.
Termín: priebežne
Zodpovedný: Sociálna poisťovňa
8. Organizovať pracovné stretnutia odborníkov v oblasti BOZP a zástupcov zamestnancov v záujme lepšieho uplatňovania právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP v praxi.
Termín: každoročne
Zodpovední: MPSVR SR, MO SR, MH SR, MV SR
Spolupracujúci: MZ SR, MS SR, KOZ SR, AZZZ SR, RÚZ, ZMOS, SOPK, Slovenská asociácia BOZP a OPP, Spoločná vízia, vysoké školy
9. Organizovať odborné semináre pre vedúcich zamestnancov, ktoré pozitívne ovplyvnia ich vnímanie dôležitosti bezpečného a zdravého pracoviska.
Termín: priebežne
Zodpovední: MPSVR SR, MO SR, MH SR, MV SR, MS SR
Spolupracujúci: MZ SR
10. V spolupráci so školami poskytovať žiakom informácie o práve na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, o problematike BOZP a metódach prevencie rizík.
Termín: priebežne
Zodpovední: MPSVR SR, MŠVVŠ SR
Spolupracujúci: MZ SR
11. Vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov, zástupcov zamestnancov pre BOZP, členov odborov a zamestnancov na účely propagácie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie. Na ten účel
- pokračovať v realizácii projektu Pravidlá dobrej praxe,
  - vydávať informačné materiály o BOZP pre začínajúcich podnikateľov a dať ich verejnosti k dispozícii na príslušných úradoch tak, aby podnikatelia už na začiatku podnikania mali informácie o základných povinnostiach v oblasti BOZP.
- Termín: každoročne
Zodpovedný: MPSVR SR
Spolupracujúci: MZ SR, RÚZ, KOZ SR, Technická univerzita Košice
12. Podporovať a viesť zamestnancov k zodpovednému a bezpečnému správaniu sa na pracoviskách a k aktívnej spolupráci pri riešení otázok BOZP, najmä pri posudzovaní rizík a s tým spojeným prijímaním opatrení, pri vzdelávaní na všetkých úrovniach a školeniach zástupcov zamestnancov.
Termín: každoročne
Zodpovedný: KOZ SR, AZZZ SR, RÚZ, APZ
Spolupracujúci: ZMOS

B. Zlepšenie fungovania orgánov inšpekcie práce a iných orgánov dozoru v oblasti BOZP

1. Zabezpečiť zodpovedajúce finančné, personálne zdroje a podmienky na efektívny výkon inšpekcie práce a orgánov dozoru nad BOZP vo všetkých oblastiach ich vecnej pôsobnosti, na vzdelávanie a primerané finančné ohodnotenie ich zamestnancov tak, aby bolo možné účinne vymáhať právne predpisy na zaistenie BOZP a intenzívnejšie zabezpečovať preventívnu činnosť v oblasti BOZP v súlade s odporúčaniami SLIC a zásadami MOP.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MO SR, MV SR, MF SR, MS SR

2. Zabezpečovať celoživotné vzdelávanie, zvyšovanie odbornej úrovne a jazykových znalostí a prehĺbovanie špecializovaných vedomostí a zručností potrebných na výkon dozoru nad dodržiavaním právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MO SR, MV SR, MF SR, MS SR

Spolupracujúci: MŠVVŠ SR, ÚNMS SR, vysoké školy

3. Koordinovať výkon dozorných aktivít orgánov verejného zdravotníctva, orgánov inšpekcie práce a ďalších orgánov dozoru nad BOZP zameraných na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov v oblasti BOZP, spolupracovať pri ich výkone a realizovať spoločné dozorné aktivity.

Termín: priebežne

Zodpovední: MZ SR, MPSVR SR, MH SR, MO SR, MV SR, MF SR, MS SR

C. Zlepšovanie kvality činnosti odborníkov oprávnených na výkon odborných činností v oblasti BOZP

1. Zabezpečiť dôslednú kontrolu plnenia povinností fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb vykonávajúcich preventívne a ochranné služby (pracovnú zdravotnú službu, bezpečnostnotechnickú službu vrátane výkonu odborných prehliadok a odborných skúšok) a vykonávajúcich overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení.

Termín: každoročne

Zodpovední: MZ SR, MPSVR SR

2. Zabezpečiť dôslednú kontrolu plnenia povinností fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb oprávnených na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce.

Termín: každoročne

Zodpovedný: MPSVR SR

3. Poskytovať odborné poradenstvo fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám oprávneným vykonávať preventívne a ochranné služby a výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

D. Uplatňovanie systémového prístupu k problematike BOZP

1. Presadzovať uplatňovanie systémového prístupu k BOZP u zamestnávateľov a v činnosti preventívnych a ochranných služieb, zapájať zamestnancov do riešenia všetkých oblastí BOZP a motivovať ich k aktívnej účasti na riešení otázok BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovední: AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, SAMP

Spolupracujúci: Slovenská asociácia BOZP a OPP, Spoločná vízia, vysoké školy

2. Podporovať program Bezpečný podnik a kampaň Zdravé pracoviská a presadzovať u zamestnávateľov, aby si stav BOZP dobrovoľne overovali nezávislým auditom v rámci programu Bezpečný podnik.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR

Spolupracujúci: MH SR, MV SR, Slovenská asociácia BOZP a OPP, Spoločná vízia, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, vysoké školy

E. Spolupráca v oblasti BOZP

1. Uplatňovať primerané a účinné formy spolupráce medzi dozornými orgánmi v oblasti BOZP a inštitúciami z oblasti výskumu, vývoja, vzdelávania, verejného zdravia, bezpečnosti technických zariadení a iných oblastí súvisiacich s BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: SOPK, vysoké školy, SAV

2. Zapájať odborníkov BOZP do medzinárodnej spolupráce v rámci expertných skupín, technických komisií, projektov európskych a medzinárodných inštitúcií.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MO SR, MV SR, MH SR, MS SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: KOZ SR, RÚZ, SOPK, APZ, vysoké školy

3. Na spoluprácu v KV pre BOZP prizvať zástupcu MF SR (Finančného riaditeľstva SR), na spoluprácu na úseku výchovy a vzdelávania k BOZP na všetkých stupňoch škôl prizvať zástupcu MŠVVŠ SR a na spoluprácu v oblasti BOZP s malými podnikmi prizvať zástupcu SZZ a SAMP.

Termín: 2016

Zodpovedný: MPSVR SR

Spolupráca: MŠVVŠ SR, SZZ, SAMP

4. Dohodnúť efektívne formy spolupráce so sociálnymi partnermi a expertmi z iných rezortov na zlepšovanie BOZP a zabezpečiť účasť na odborných seminároch a konferenciách

zameraných na BOZP a organizovaných akreditovanými a certifikovanými inštitútmi a inými inštitúciami.

Termín: priebežne

Zodpovední: MO SR, MV SR, MF SR, MS SR

5. Ďalej zlepšovať vzájomnú výmenu informácií súvisiacich s efektívnym výkonom dozoru medzi dozornými orgánmi a inými inštitúciami.

Termín: priebežne

Zodpovední: MZ SR, MPSVR SR

Spolupracujúci: MO SR, MV SR, MF SR, MS SR, Slovenská asociácia BOZP a OPP, Spoločná vízia, oprávnené právnické osoby

6. Pripraviť a implementovať vecný a časový harmonogram realizácie stratégie BOZP na úrovni zodpovedných a spolupracujúcich inštitúcií vrátane zapojenia sociálnych partnerov na národnej, odvetvovej, prípadne podnikovej úrovni.

Termín: 2016 a priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MO SR, MV SR, MF SR, MS SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: KOZ SR, AZZZ SR, RÚZ, SOPK, Slovenská asociácia BOZP a OPP, Spoločná vízia

F. Rozvoj výskumu a uplatňovania jeho výsledkov a vzdelávania v oblasti BOZP

1. V záujme zabezpečovania dôstojných pracovných podmienok v kontexte spoločenského a technologického rozvoja zaradiť výskum v oblasti BOZP medzi priority štátneho výskumu a vývoja.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: MPSVR SR, MZ SR, SAV, vysoké školy

2. Presadzovať výskum BOZP zameraný na nové technológie a uplatňovanie konceptu inteligentného priemyslu, na zmeny vo svete práce a na nové kombinácie rizikových faktorov, najmä sociálne rizikové faktory, demografické zmeny a starnutie pracovnej sily a mentálne zdravie, a to v kontexte integrovanej bezpečnosti (Safety a Security).

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: MZ SR, vysoké školy, SAV

3. Informovať odbornú a laickú verejnosť o otázkach BOZP prostredníctvom odborných konferencií a seminárov vrátane vedeckých a medzinárodných, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie, napr. vysoké školy.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

Spolupracujúci: MZ SR, vysoké školy

4. Publikovať a medializovať informácie, ktoré popularizujú aktuálne výsledky výskumu BOZP a sprístupňovať výsledky výskumu v oblasti BOZP príslušným orgánom štátnej správy a čo najširšiemu okruhu odborníkov a laickej verejnosti.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: vysoké školy, SAV

5. Preskúmať zapracovanie problematiky BOZP a prevencie rizík do školských vzdelávacích programov najmä v odbornom vzdelávaní a príprave žiakov na vybraných stredných školách.

Termín: 2018

Zodpovední: MŠVVŠ SR, MPSVR SR

Spolupracujúci: MZ SR

G. Predpisy na zaistenie BOZP

1. Pokračovať v aktualizácii právnych predpisov na zaistenie BOZP vrátane ich zjednodušenia a minimalizovania administratívnej záťaže, ak to je možné.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

H. Financovanie

1. Zabezpečiť financovanie stratégie BOZP pri príprave návrhu rozpočtovej kapitoly na nasledujúci rok.

Termín: každoročne

Zodpovední: príslušní ministri